

БАГДАД - Више од 5000 година бројне цивилизације оставиле су свој траг у горњој Месопотамији, од Асираца и Акађана преко Вавилонаца до Римљана. Њихови древни, закопани градови и храмови препуни монументалних уметничких дела сада су расути по данашњем северној Ираку и источној Сирији.

Већи део тог археолошког блага сада је под контролом екстремиста из групе Исламска држава који су и уништили неке од предмета јер их сматрају светогрђем или су их продали на међународном црном тржишту.

Званичници у Ираку и Сирији упозоравају на опасност да део историје овог региона једноставно нестане.

Када су у јуну побуњеници преплавили Мосул и провинцију Нинива стекли су контролу над регионом у коме се налази 1800 од регистрованих 12000 археолошких налазишта у Ираку. Још више су заузели продором на југ ка Багдаду.

Међу најважнијим налазиштима под њиховом контролом су четири древна града - Нинива, Калу, Дур Шарукин и Ашур који су у различита времена били главни градови асирског царства.

За сада најтежа, потврђена, штета нанета је палати у Калу где је краљ Ашурнасибал II владао у 9. веку пре нове ере, рекао је АП-у Каис Хусеин Рашид, шеф државног одељења за музеје у Ираку.

Зидови палате били су прекривени рељефима који су описивали војне походе краља, лов или приношење жртава боговима.

"Сада секу ове рељефе на мале делове и продају их", рекао је Рашид. "Не морају чак ни да их ископавају. Потребна им је само моторна тестера да одсеку краљеву главу или ноге".

Недавно су одсекли рељеф на којем је приказан крилати демон који држи свету биљку и продали су га у иностранству, рекао је он. "Сада је далеко ван наших граница".

Званичници страхују да ће и друга налазишта бити угрожена укључујући музеј у Мосулу који има ретку колекцију асирских предмета и 2300 година стар град Хатра са добро очуваним комплексом храмова. Побуњеници су са оба локалитета истерали званичнике оптуживши их да штите "идоле".

Са сада делује као да никаква штета није нанета овим налазиштима али је разлог томе тај што вероватно чекају инструкције својих верских вођа, рекао је Рашид.

Припадници Исламске државе желе да "прочисте" друштво од свега што се не уклапа у њихово ригидно, пуританско виђење ислама. То значи уништење не само реликвија које виде као паганске већ и неких исламских места попут сунитских светилишта за које кажу да су пуна идола али и џамија које користе шиити које, пак, сматрају јеретицима.

У и око Мосула уништено је најмање 30 историјских налазишта укључујући и храмове Сета, Цирјиса и Јоне.

Екстремистичка идеологија ипак их не спречава да зараде продајом артефаката . Јонино светилиште било је саграђено на врху неископане палате у Ниниви. Пошто су разнели џамију, лопови су ископали тунеле у земљи и тако изнели артефакте, каже Рашид позивајући се на извештаје локалних званичника.

За сада се не зна колико побуњеници зарађују продајом антиквитета. Амерички обавештајци кажу да Исламска држава дневно "заради" више од три милиона долара из различитих извора укључујући кријумчарење нафте и антиквитета, трговину људима, уцене, откупе и крађу.

У ратом захваћеној Сирији, пљачка археолошких налазишта десетоструко се повећала у односу на 2013. будући да је земља у хаосу, рекао је Мамун Адбулкарим, сиријски генерали директор антиквитета и музеја. Прошле године Исламска држава запосела је исток земље и докопала се тако низа археолошких налазишта.

